

Садржинска структура антологије *Космички цвет*

Садржинско-тематска основа и структура антологије *Космички цвет* је доста богата и разнолика. У њој су присутне мисли, запажања и лирска виђења васионе, небеских тела, која носе у себи светлост и зрачност, трансценденције, универзална начела у строгој правилности и природотворној манифестацији кретањем звезда, планета и уопште небеских тела. Свемиром управљају природни и истовремено тајанствени разлози које песници и научници настоје да одгонетну, свако на свој начин. Недохватна лепота васељене, која је вечна и не може свенути, осмишљена езотеричним, стални је изазов ствараоцима и уметницима свих врста.

Космос је, како је добро примећено, "примарни модел сваке врсте стварања" (Мирче Елијаде). Он је изванредан архетип разнолике животне и делатне ситуације, овосветског и оносветског збивања, догађања и сложене узajамног односа, те скоро сваког стваралаштва, што недвосмислено показује Димитријевићева антологија. Зато је и много заједничких, узajамно прожетих појединости (*verborum immitatio*) на релацији односа између самих небеских тела, далеких треперавих звезда, зрачног сунца, љубавности месеца, суновратних метеора, распрскавајућих комета, свемирских чудеса, космогонијских митова, па и лирско-поетских казивања о свему томе.

Димитријевић, који је као научник учинио напор да разазна нешто од тајновите, магновене и чудотворне онтологије космоса, као песник пун енергије, саздао је ову антологију како би омогућио да свакоме ко је заинтересован – помирише величанствен *космички цвет*. И поред знатних проблема и недоумица, то, чини се, није било нарочито тешко, јер све што је васељенски узвишено, у себи складно и закономерно, све што је родно и као око пуно, све што је лирско-уметнички непатворено и поетски узносито, чак и када се у стихованом делу не потврђује као такво, смислено претрајава. Добро радити, стварати, сређивати, обликовати, све то казује да се нешто доводи до Постојања, да се нечему даје живот и да се настоји да, у метафоричном смислу, буде слично усклађеној организацији космоса.⁵⁷⁰

Богата и разноврсна космолошка знања Милана С. Димитријевића, лични доживљај великог броја песама о васиони, као и увид у ту врсту певања, пружили су основу за садржинско-тематско структурирање антологије *Космички цвет*. Скоро сваку песму о небу, месецу, звездама или универзуму коју је издвојио антологичар је на свој начин проживео и сагледао, не полазећи само од формалних елемената, већ од песникове уметничке визије што је у њима садржински изражена. Познато је да је само она поетска форма добра у којој је одговарајући, у овом случају, космолошки садржај нашао свој најбољи уметничко-поетски израз. При том је Димитријевић водио рачуна о естетској вредности и значењу, као и о људском, сцијентистичком, етичком, социопсихолошком и др. смислу, који је свемирски и онтолошки материјал или доживљај добио у језичко-фигуративном обликовању песничког дела. ("Шта ће нам уметност ако не пружа духовне садржаје потребне човечијем духу" –

---

⁵⁷⁰ Ж. Шевалије, А. Гербрант, *Рјечник симбола*, стр. 298.

А. Б. Шимић). Бирајући песме специфичнијег садржаја: о астрономским инструментима, метеорима или кометама, имао је у виду сложеност односа животно-сазнајног, емотивног, стилско-изражајног и уметничко-поетски саопштеног. Обликујући антологију *Космички цвет* антологичар је полазио колико од животворних поетских изворишта и расположиве грађе, толико и од важности појединих мотива, и слојевитости симболике, митолошких и других елемената. Тако је, с пуно разлога, певање о небу, сунцу и месецу композиционо ставио у први план, док је стихове о метеорима, кометама, универзуму, ситуирао у другом делу књиге. Том приликом, већу пажњу је обраћао присуству слојевитог садржаја у свести аутора који пева о сунцу (Васко Попа), или универзуму (Хорхе Луис Борхес). Руководило га је надањуће, али и елементи свесног, сазнајног, научног, као и појединости што се односе на психоменталне токове у процесу песничког стварања. Занимљиво би било аналитичко-поетолошки истражити садржај космолошких појмова и њихове варијације код различитих аутора, имајући у виду скуп разноликих појединости, симбола, метафорике и сл., обухваћених семантичким пољем научних, али и поетских одредница које детерминишу астрономске појмове.

Надмоћно небо у знаку савршенства

*Ко небо не носи у себи,
тражиће га узалуд
у читавој васиони.*

Ото Лудвиг

Давно је пословички речено да небо нема уста, зато подстиче човека да о њему говори. С разлогом, песници понајвише певају о небесима. Иако понекад носе читаву космогонију у себи, они небо, са звездама и облацима, несустало траже у васцелом свету. И оно може бити њихова преокупација, тема и мотив, али не и проблем у оном прагмтичном смислу, јер га запоседа чудесна васионска свита. За учењаке и уметнике, небо сажима у себи астрофизичко, метеоролошко, и теолошко, у смислу станишта Богова, и изазов је за сваковрсне спекулације о настанку космоса.

Вечито ћутање бескрајних небеских пространстава понекад је људе испуњавало страхом, иако из тих "горњих" сфера долази свеколика светлост, што прожима васељену, спутава тмину и зрачи духовношћу. Човеку је изгледа постањем дата могућност да подиже главу горе, ка звездама, док доле тапка по земаљском праху. У појединим стиховима ове антологије небо и звезде су изразмоћи судбине, са упливом на земаљска збивања. А онај ко је горе, "на висинама" и ко је песнички "узвишен", када говори, зрачи и одаје трансцендентно. Вечност небеских симбола присутних у овој књизи, чини се, обликује структуру космоса и зрачи снагом астралних бића.

Димитријевићева антологија *Космички цвет* је конципирана тако што је први део сав у знаку Неба, схваћеног као бесконачност и вечност, ред и поредак у свемиру, као сувереност и моћ у регулисању космичког устројства, те као васељенско ритмичко кретање, освештани смер универзума и поетско